

Paper Code

BC-101

Roll No.

Signature of Invigilator

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination December -2023

एक वर्षीय सहायक पाठ्यक्रम, सेमेस्टर : प्रथमम्

संस्कृत, प्रथमपत्रम्

संस्कृतव्याकरणम् (क)

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(प्रथमावृत्तिः)

१. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदच्छेदविभक्तिवचनज्ञापनम्।

(2 x5 =10)

1. न धातुलोप आर्द्धधातुके।
2. विभाषा दिक्समासे बहुव्रीहौ।
3. अन्तरं बहिर्योगोपसंख्यानयोः।
4. द्वन्द्वे च।
5. सम्बुद्धौ शाकल्यस्येतावनाशे।
6. वृद्धिरादैच्।
7. क्तक्तवतू निष्ठा।

२. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां समासज्ञापनम्।

(2 x5 =10)

1. सर्वादीनि सर्वनामानि।
2. निपात एकाजनाङ्।
3. तद्धितश्चासर्वविभक्तिः।
4. सुडनपुंसकस्य।
5. स्वमज्ञातिधनाख्यायाम्।
6. हलोऽनन्तराः संयोगः।
7. बहुगणवतुऽति सङ्ख्या।

३. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानामर्थोदहारणे ज्ञापनीये।

(3 x5 =15)

1. आद्यन्तवदेकस्मिन्।
2. कृन्मेजन्तः।
3. इको गुणवृद्धी।
4. अव्ययीभावश्च।
5. तरप्तमपौ घः।
6. न वेति विभाषा।
7. दाधा घ्वदाप्।

४. पृष्ठेषु सप्तसु शब्देषु चतुर्णां साधनम् (सिद्धिः।

(5 x4 =20)

1. महर्षिः।
2. कणिता।
3. चेता।
4. आभ्याम्।
5. पञ्च।
6. उपाग्नि।
7. राजा।

(खण्ड -ख)

(अष्टाध्यायीत)

१. पृष्ठेषु चतुर्षु अष्टाध्यायीसूत्रेषु द्वयोरग्रे दश दश सूत्रलेखनम्।

(5 x2 =10)

1. वा गमः।
2. आङ उद्गमने।
3. स्वतन्त्रः कर्ता।
4. अदर्शनं लोपः।

२. पृष्ठेषु पञ्चानां सूत्राणामध्यायपादसंख्याज्ञापनम्।

(1 x5 =5)

1. विज इट्।
2. भुवः प्रभवः।
3. सामि।
4. कर्मणि च।
5. आमः।

-----X-----

Roll No.
Signature of Invigilator

Paper Code
BC-102

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination December -2023
एक वर्षीय सहायक पाठ्यक्रम, सेमेस्टर : प्रथमम्
संस्कृत, द्वितीयपत्रम्
संस्कृतव्याकरणम् (2)

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्काः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(प्रथमावृत्तितः)

१. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदच्छेदविभक्तिवचनज्ञापनम्। (2 x5 =10)
1. स्थानेऽन्तरतमः। 2. अचः परस्मिन् पूर्वविधौ। 3. वृद्धिर्यस्याचामादिस्तद् वृद्धम्।
4. अलोऽन्त्यस्य। 5. एच इग्नस्वादेशे। 6. अणुदित् सवर्णस्य चाप्रत्ययः।
7. प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम्।
२. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां समासज्ञापनम्। (2 x5 =10)
1. स्वं रूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञा। 2. त्यदादीनि च। 3. मिदचोऽन्त्यात्परः। 4. येन विधिस्तदन्तस्य।
5. अनेकाल्शित् सर्वस्य। 6. प्रत्ययस्य लुक्श्लुपः। 7. अदर्शनं लोपः।
३. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानामर्थोद्धारणे ज्ञापनीये। (3 x5 =15)
1. द्विर्वचनेऽचि। 2. उरण् रपरः। 3. स्थानिवदादेशोऽनल्विधौ। 4. अलोऽन्त्यस्य।
5. तस्मादित्युत्तरस्य। 6. आदेः परस्य। 7. अलोऽन्त्यात् पूर्व उपधा।
४. पृष्ठेषु सप्तसु शब्देषु चतुर्णां साधनम् (सिद्धिः)। (5 x4 =20)
1. मुञ्चति 2. सः 3. शालीयः 4. मृष्टः
5. जयः 6. वृक्षैः 7. पुरुषाय

(खण्ड -ख)

(धातुषु)

१. अधोलिखितेषु चतुर्षु सूत्रेषु द्वयोरग्रे दश-दश सूत्राणि लेखनीयानि। (5 x2 =10)
1. सनि च 2. न रुधः 3. समिख्यः 4. न यः।
२. अधोलिखितेषु सूत्रेषु पञ्चानामधयायपादङ्ख्याः लेखनीयाः। (1 x5 =5)
1. नक्षत्रे च लुपि 2. वा यौ 3. गेहे कः 4. मनः 5. यश्च यङः।

-----X-----

Roll No.
Signature of Invigilator

Paper Code
BC-103

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination December – 2023

एक वर्षीय सहायक पाठ्यक्रम, सेमेस्टर : प्रथमम्
संस्कृत, तृतीयपत्रम्
संस्कृतसाहित्यम्-1

Time: 3 Hours

Max. Marks: 70

नोट : यह प्रश्नपत्र सत्तर (70) अंकों का है जो दो (02) खंडों क, तथा ख में विभाजित है। प्रत्येक खण्ड में दिए गए विस्तृत निर्देशों के अनुसार ही प्रश्नों को हल करना है।

खण्ड-क

(दीर्घ-उत्तरीय प्रश्न)

नोट : खण्ड 'क' में पांच (05) दीर्घ उत्तरीय प्रश्न दिए हैं, प्रत्येक प्रश्न के लिए पंद्रह अंक निर्धारित हैं।
किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर दीजिए। (3×15=45)

1. "वेदानां महत्त्वम्" इस विषय पर संस्कृत में एक निबन्ध लिखिए।
2. हस्, स्मृ, भू - इन धातुओं के रूप लट्, लोट्, लङ्, विधिलिङ् और लृट् लकार में लिखिए।
3. राम, हरि, रमा, मति और नदी - इन शब्दों के रूप सभी विभक्तियों में लिखिए।
4. "यावद् वित्तोपार्जनसक्तः" और "पुनरपि रजनी" - इन दोनों श्लोकों को पूर्ण कर उनकी व्याख्या कीजिए।
5. "न संसारोत्पन्नम्" और "न ध्यातं पदमीश्वरस्य" इन दोनों श्लोकों को पूर्ण कर उनकी व्याख्या कीजिए।

खण्ड-ख

(लघु-उत्तरीय प्रश्न)

नोट : खण्ड 'ख' में सात (07) लघु उत्तरीय प्रश्न दिए गये हैं, प्रत्येक प्रश्न के लिए पांच अंक निर्धारित हैं।
किन्हीं पांच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। (5×5=25)

6. "पुनरपि जननम्" इस श्लोक को पूर्ण कर इसकी व्याख्या कीजिए।
7. "भिक्षाशनं तदपि" इस श्लोक को पूर्ण कर इसकी व्याख्या कीजिए।
8. "गुरु" शब्द का रूप सभी विभक्तियों में लिखिए।
9. "सेव्" धातु का रूप लट्, लोट्, लङ्, विधिलिङ् और लृट् लकार में लिखिए।
10. स्वनिर्मित एक कथा का संस्कृत में लेखन कीजिए।
11. "मम परिवारः" इस विषय पर संस्कृत में दस वाक्य लिखिए।
12. "वैराग्यशतकम्" और "चर्पटमञ्जरी" के लेखकों का संक्षिप्त परिचय लिखिए।

-----X-----

Roll No.....

Signature of Invigilator

Paper Code

BC-104

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination December-2023

**एक वर्षीय सहायक पाठ्यक्रम, सेमेस्टर : प्रथमम्
व्याकरणम्, चतुर्थपत्रम्
वैदिकसाहित्यम्-1**

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्काः 70

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

1. पृष्ठयोः द्वयोः एकस्य समाधानं कुरु। (5 x1 =05)

(क) यज्ञशब्दस्य कोऽर्थः? यज्ञस्य के प्रकाराः व्याख्या कार्या।

(ख) धर्मस्य कः पदार्थः? कानि च लक्षणानि बोधयन्तु।

2. पृष्ठयोः द्वयोः एकस्य समाधानं कुरु। (5 x1 =05)

(क) संस्कारः कतिविधः ज्ञापयतु तेषां नामानि च।

(ख) पं. गुरुदत्तविद्यार्थिः जीवनपरिचयं लिखन्तु।

3. पृष्ठयोः द्वयोः एकस्य समाधानं कुरु। (5 x1 =05)

(क) जातकर्मसंस्कारस्य विषये किमस्ति सविस्तरं विवृणोतु।

(ख) यमनियमान् सविस्तरं वर्णयन्तु।

(खण्ड -ख)

4. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः एकस्य समाधानं कुरु। (5 x2 =10)

(क) मानवजीवनस्य मूल्यं किमस्ति?

(ख) संस्कारस्य विषये विस्तरेण ज्ञापयन्तु।

(ग) गीताया उपदेशामृतं किम्, व्याख्या कार्या।

5. त्रिषु द्वयोः समाधानं कुरु। (5 x2 =10)
- (क) वर्णव्यवस्था का अस्ति वर्णयन्तु।
(ख) राष्ट्रीयध्येयं किमस्ति उल्लेखनीयम्।
(ग) ईश्वरः कः अस्ति तस्य नामानि च लिखन्तु।
6. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः समाधानं कुरु। (5 x2 =10)
- (क) भारतीयसंस्कृतिः का अस्ति बोधयतु।
(ख) मानवजीवने स्वास्थ्यस्य किं महत्त्वमस्ति।
(ग) देवयज्ञस्य किं महत्त्वं वर्तते।
7. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः समाधानं कुरु। (5 x2 =10)
- (क) गुरुकुलशिक्षाप्रणाली का अस्ति व्याख्यायतु।
(ख) को नाम वेदः? प्रत्येकस्य वेदस्य परिचयं ददातु।
(ग) ब्रह्मचर्याश्रमस्य का विशिष्टता अस्ति?
8. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोः समाधानं कुरु। (5 x2 =10)
- (क) सीमन्तोन्नयनसंस्कारस्य विषये लिखन्तु।
(ख) पुरुषार्थचतुष्टयं किमस्ति ज्ञापयतु।
(ग) यमनियमानां नामानि लिखन्तु।
9. पृष्ठयोर्द्वयोरेकस्य समाधानं कुरु। (5 x1 =05)
- (क) सन्न्याससंस्कार विषये किञ्चिद् लिखतु।
(ख) आस्तिकता विषये पञ्चवाक्यानि लिखन्तु।

-----X-----

Paper Code

BC-105

Roll No.

Signature of Invigilator

University of Patanjali

Examination December – 2023

**One Year Bridge Course (Sanskrit Vyakaran), Semester: First
English
Communicative English**

Time: 3 Hours

Max. Marks: 70

Note: This paper is of seventy (70) marks divided into two (02) sections A, and B. Attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

Section - A

(Long Answer Type Questions)

Note: Section 'A' contains five (05) long-answer-type questions of fifteen (15) marks each. Attempt any **three** questions. **(3×15=45)**

1. Give a detailed explanation of the 12 Tenses and provide examples for each Tense.
2. Write an article on any one of the two topics :-
(A) Quick and Nutritious Ayurvedic Breakfast ideas.
(B) The impact of Technology on Modern Education.
3. Write a debate on :- Is Online Education as effective as Traditional Classroom Learning?
4. Discuss Five Qualities (Adjectives) of someone you deeply admire and explain how have they influenced your own behaviour.
5. Write about your Characteristics. Describe your biggest Strengths and Weaknesses.

Section - B

(Short Answer Type Questions)

Note: Section 'B' contains Seven (07) short-answer-type questions of five (05) marks each. Attempt any **five** (05) questions. **(5×5=25)**

6. Fill in the blanks with articles: (A, An, The)
 - (i) I saw _____ beautiful sunset on my Way home yesterday.
 - (ii) Could you please pass _____ salt?
 - (iii) Can I borrow _____ calculator?
 - (iv) I need _____ umbrella.
 - (v) He has talent for playing _____ piano.

7. Change the sentences from Direct to Indirect:
- (i) She said, "I saw the movie."
 - (ii) He said, "I am tired".
 - (iii) She explained, "We are going to the temple."
 - (iv) He said, "I can't dance".
 - (v) She said, "They will arrive soon."
8. What are Homonyms? Explain with examples.
9. Fill in the blanks with appropriate Conjunctions: (and, but, so because, while)
- (i) She likes coffee _____ she prefers tea.
 - (ii) I have a dog _____ a cat.
 - (iii) I was playing football _____ my friends were playing basket ball.
 - (iv) It's hot outside, _____ I will wear shorts.
 - (v) She is happy _____ she received a gift.
10. Use the correct Modal Verb: (Can, Could, May, Will, Shall, Should, Would)
- (i) _____ you like a cup of tea?
 - (ii) _____ I borrow your pen?
 - (iii) She _____ speak two languages fluently.
 - (iv) Students _____ review guidelines before starting the experiment.
 - (v) We _____ call her at 5 pm.
11. What are Prepositions? Explain with examples.
12. Why are Public Speaking Skills important to learn and practise?

